

Тема 2.8 Міжнародна економічна інтеграція.

1. Сутність міжнародної економічної інтеграції, рівні, форми і типи.
2. Економічні наслідки інтеграції країн.
3. Сучасні інтеграційні угруповання країн.
(ЄС, ЄАВТ, НАФТА, АТЕС, СНД, організації ООН)

1. На мікрорівні вирізняють горизонтальну і вертикальну інтеграцію.

Горизонтальна інтеграція виникає при злитті фірм, які виробляють подібні або однорідні товари з метою їх подальшої реалізації через спільну систему розподілу й отримання при цьому додаткового прибутку, і супроводжується виробництвом за кордоном товарів, аналогічних тим, що виробляються в країні базування.

Вертикальна інтеграція передбачає об'єднання фірм, які функціонують у різних виробничих циклах.

Інтеграція

**Мікрорівень:
внутрішньофірмові ринки**

**Макрорівень: міждержавні
інтеграційні угруповання**

Горизонтальна

Вертикальна

Транснаціоналізація

Регіоналізм

Інтеграція

Форми міжнародної економічної інтеграції	Ключові характеристики					
	Зниження внутрішніх тарифів	Усунення внутрішніх тарифів	Спільний зовнішній тариф	Вільний рух капіталів та робочої сили	Гармонізація економічної політики	Політична інтеграція
Зона преференційної торгівлі						
Зона (асоціація) вільної торгівлі						
Митний союз						
Спільний ринок						
Економічний союз						
Політичний союз						

Зона преференційної торгівлі – зона з пільговим торговельним режимом, коли дві або декілька країн зменшують взаємні тарифи з імпорту товарів, зберігаючи рівень тарифів в торгівлі з іншими країнами.

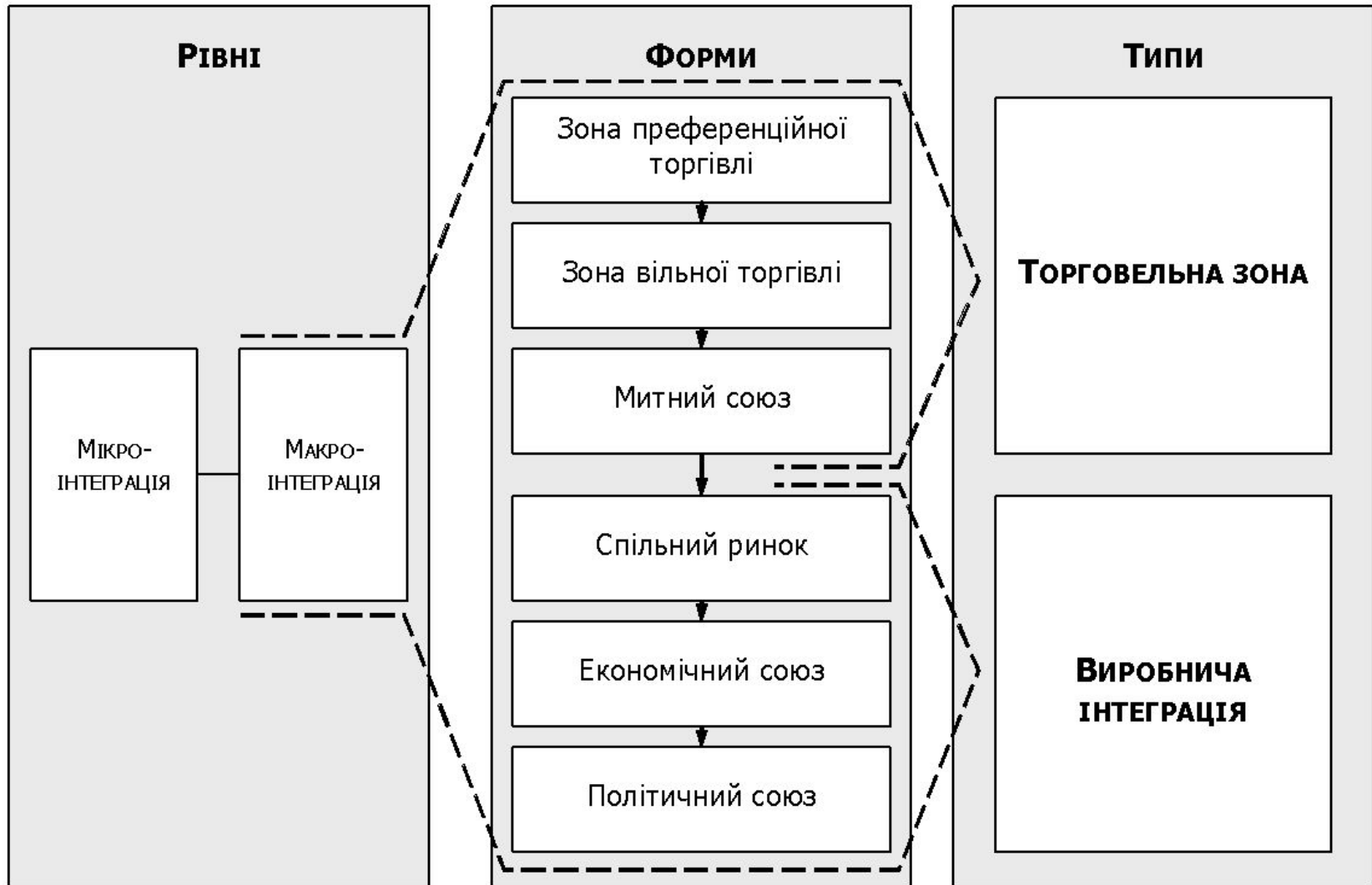
Митний союз - це угода двох або декількох держав, що передбачає усунення внутрішніх тарифів та встановлення спільного зовнішнього тарифу.

Спільний ринок - забезпечується вільний рух не тільки товарів, а й послуг, капіталів та громадян (робочої сили).

Ознаками економічного союзу є:

- ліквідація будь-яких торгівельних обмежень і проведення єдиної зовнішньоторговельної політики;
- вільне переміщення товарів, послуг, капіталу та громадян;
- жорстка координація (по суті – єдність) економічної, фінансової та соціальної політики.

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ

“Знизу-догори”

“Згори-донизу”

**Через дво- і багатосторонні
переговори та асоційовану
участь країн**

**Міжнародні регіональні
інтеграційні угруповання**

2. Основні чинники, що зумовлюють виникнення й існування міжнародної регіональної економічної інтеграції :

- націоналізм; традиційні конфлікти між окремими країнами та групами країн; ідеологічні розходження;
- політико-правові, економічні та соціально-культурні відмінності країн-учасниць; зростання затрат при реалізації регулятивних функцій на наднаціональному рівні; суперечності, пов'язані із розширенням інтеграційних угруповань тощо. Сучасним процесам міжнародної економічної інтеграції притаманні певні особливості, а саме:
- динамізм процесів міжнародної економічної інтеграції в цілому, зумовлений як дією об'єктивних факторів, так і «ланцюговою» реакцією країн світу на розвиток окремих інтеграційних угруповань;
- нерівномірність розвитку й реалізації форм міжнародної економічної інтеграції, спричинена проявами очевидних відмінностей економічного розвитку країн і регіонів світу.

Передумовами розвитку міжнародних інтеграційних процесів

- **сучасна науково-технічна революція**, що є водночас і матеріальною основою для розвитку міжнародної економічної інтеграції.
- **соціально-економічна однорідність національних господарств**, що зближуються.
- наявність достатньо високих і близьких рівнів економічного розвитку країн, груп країн та регіонів світу в умовах нерівномірного розподілу ресурсів.
- наявність досить тривалого періоду й досвіду взаємного економічного співробітництва групи країн.

- наявність і необхідність розв'язання глобальних проблем (енергетичної, продовольчої, екологічної, використання Світового океану та космосу, економічного зростання та зростання народонаселення, економічної безпеки, роззброєння);
- різким скороченням відстаней за рахунок розвитку транспортно-комунікаційних мереж;
- ринковою «уніфікацією» економічного розвитку.
- цілеспрямована діяльність соціальних груп і класів, партій, законодавчих і виконавчих органів країн щодо розвитку власне інтеграційних процесів.

РІВЕНЬ РОЗВИТКУ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ОБ'ЄДНАНЬ

Рівень	Назва, рік створення	Країни-члени
Преференційна торговельна угода	1. Угода про партнерство та співробітництво між ЄС та країнами колишнього СРСР, 1994р.	ЄС, Беларусь, Казахстан, Росія, Україна
	2. Угода про асоціації з ЄС, 1991-1995 рр.	Болгарія, Чехія, Угорщина, Польща, Румунія, Словаччина, Естонія, Латвія, Литва, Словенія
Зона вільної торгівлі (ЗВТ)	1. Європейська Асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ)	Австрія, Великобританія, Данія, Швейцарія, Фінляндія, Ісландія, Ліхтенштейн, Португалія, Норвегія, Швеція. В 1972р. з ЄАВТ вийшли Великобританія та Данія, в 1986р. – Португалія, в 1995р. – Австрія, Фінляндія, Швеція
	2. Балтійська ЗВТ 1993р.	Естонія, Латвія, Литва
	3. Вишеградська четвірка, 1990р.	Угорщина, Польща, Чехія, Словенія
	4. Центральноевропейська зона вільної торгівлі (ЦЕФТА), 1992р.	Угорщина, Польща, Чехія, Словаччина, Словенія
	5. Північноамериканська зона вільної торгівлі, НАФТА, 1994р.	Канада, Мексика, США
	6. Австралійсько-новозеландська торговельна угода про поглиблення економічних зв'язків, АНЦСЕРТА, 1983р.	Австралія, Нова Зеландія
	7. Організація Азіатсько-Тихоокеанського економічного співробітництва, АТЕС, 1989р.	21 країна-учасниця Азії, Північної та Південної Америки: Австралія, Бруней, Малайзія, Сінгапур, Таїланд, Нова Зеландія, Індонезія, Гвінея, Філіппіни, Тайвань, Гонконг, Китай, Південна Корея, Японія, США, Канада, Чилі; з 1997р. – В'єтнам, Перу, РФ

Митний союз	1. Центральноамериканський спільний ринок (ЦАСР), 1961р.	Коста-Ріка, Сальвадор, Гватемала, Гондурас, Нікарагуа
	2. Арабський спільний ринок, 1964р.	Єгипет, Ірак, Йорданія, Лівія, Мавританія, Сирія, Йемен
Спільний ринок	1. Латиноамериканська асоціація інтеграції, ЛАІ, 1960р.	Аргентина, Болівія, Бразилія, Чилі, Колумбія, Еквадор, Мексика, Перу, Уругвай, Венесуела, Парагвай
	2. Спільний ринок Південного Конуса, МЕРКОСУР, 1991р.	Аргентина, Бразилія, Уругвай, Парагвай
	3. Карибське співтовариство та Карибський спільний ринок, КАРИКОМ, 1973р.	Антигуа і Барбуда, Багамські острови, Барбадос, Беліз, Домініка, Гренада, Гайана, Ямайка, Монтсеррат, Сент-Кітс і Невіс, Сент-Лусія, Сент-Вінсент і Гренадіни, Тринідад і Тобаго; 13 держав
	4. Андська група, 1969р.	Болівія, Колумбія, Еквадор, Перу, Венесуела
	5. Рада співробітництва арабських країн Персидської затоки, «нафтова шестірка», 1981р.	Бахрейн, Кувейт, Оман, Катар, Саудівська Аравія, ОАЕ
	6. Асоціація держав Південно-Східної Азії, АСЕАН, 1967р.	Індонезія, Філіппіни, Бруней, Сінгапур, Малайзія, Таїланд, 1995р. – В'єтнам

Економічний союз	1. Європейське економічне співтовариство, ЄЕС, 1957р., з 1993р. – Європейський Союз, ЄС	Австрія, Бельгія, Великобританія, Данія, Німеччина, Греція, Ірландія, Іспанія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Португалія, Фінляндія, Франція, Швеція, Польща, Чехія, Словаччина, Угорщина, Словенія, Кіпр, Мальта, Естонія, Латвія, Литва
	2. Економічний союз, Бенілюкс, 1948р.	Бельгія, Нідерланди, Люксембург
	3. Співдружність незалежних держав, СНД, 1992р.	Вірменія, Азербайджан, Беларусь, Грузія, Казахстан, Киргизія, Молдова, Росія, Таджикистан, Туркменистан, Україна, Узбекистан
	4. Союз Арабського Магриба, САМ, 1989р.	Алжир, Лівія, Мавританія, Марокко, Туніс
	5. Західно-африканський економічний і валютний союз, ЮЕМОА, 1994р.	Бенін, Буркіна-Фасо, Кот-д'Івуар, Малі, Нігерія, Сенегал, Того
	6. Співтовариство розвитку Півдня Африки, САДК, 1973р.	Ангола, Ботсвана, Лесото, Малаві, Мозамбік, Намібія, Свазіленд, Танзанія, Замбія і Зімбабве, ПАР, Мавританія
	7. Економічне співтовариство країн Західної Африки, ЕКОВАС, 1975р.	Бенін, Буркіна-Фасо, острови Зеленого Мису, Кот-д'Івуар, Гамбія, Гана, Гвінея, Гвінея-Бісау, Ліберія, Малі, Мавританія, Нігер, Нігерія, Сенегал, Сьєрра-Леоне, Того; 16 країн
	8. Економічне співтовариство країн Центральної Африки, КЕЕАС	11 країн-учасниць

3.

ЄС

Інтеграційні процеси у ЄС продовжують поглиблюватись. Завершено утворення єдиної валютної системи, що дало змогу 12 державам альянсу ввести в обіг з 1 січня 2002 р. на своїй території спільну валюту «євро», яка замінила національні валюти. Інші країни ЄС поки що продовжують використовувати в себе власну валюту — з різних причин.

Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ)

була утворена Австрією, Великобританією, Данією, Норвегією, Португалією, Швейцарією, Швецією 1960 р. на Стокгольмській конференції.

Як типова зона вільної торгівлі, ЄАВТ у нинішньому її складі вирішує такі основні завдання:

- забезпечувати вільну торгівлю промисловими товарами. З 1967 р. було знято мита і кількісні обмеження у взаємній торгівлі (щодо Фінляндії - з 1968 р., а щодо Ісландії - з 1980-го). У торгівлі з іншими країнами діють національні тарифи членів ЄАВТ.
- спільно вирішувати економічні, науково-технічні проблеми, розвивати зони активності і забезпечувати повну зайнятість;
- створювати умови для якомога повнішого використання ресурсів, сприяти підвищенню продуктивності праці;
- посилювати координацію торговельно-політичних курсів спільно з ЄС та в рамках ГАТТ/СОТ і ОЄСР.

Одним із найбільших інтеграційних об'єднань країн світу є

Північноамериканська угода про вільну торгівлю (НАФТА), яка включає США, Канаду і Мексику.

Основними положеннями створеного інтеграційного об'єднання НАФТА є наступні:

- усунення митного бар'єру на товари країн — членів НАФТА у торгівлі між собою;
- захист ринку США, Канади і Мексики від експансії європейських та азійських компаній;
- полегшення умов взаємних капіталовкладень;
- порядок врегулювання торговельних конфліктів між учасниками НАФТА;
- створення спільних комісій для вирішення проблем, пов'язаних із захистом довкілля.

Азійсько-Тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС) утворилося у 1989 році внаслідок підписання угоди про співпрацю між 12 країнами цього регіону

Це інтеграційне об'єднання є найбільшим у світі як за територією і населенням, так і за економічними показниками. Зокрема, частка країн АТЕС у світовому ВВП становить 54 %, у міжнародній торгівлі — 41,5, у золотовалютних резервах — 80%. АТЕС являє собою міждержавне об'єднання, що має консультативний характер. Головною метою цього угруповання є узгодження політики в галузі торгівлі та інвестицій, співробітництво в таких галузях, як енергетика, транспорт і телекомунікації, туризм, охорона довкілля.

Міжнародні економічні організації системи ООН

Одним з головних органів ООН є *Економічна і соціальна рада* (ЕКОСОП) — орган ООН, що координує економічну та соціальну діяльність ООН та її спеціальних установ. Вона відповідає за виконання функцій Організації, викладених у гл. IX Статуту "Міжнародне економічне і соціальне співробітництво".

Завдання ЕКОСОР:

- служити центральним форумом для обговорення міжнародних і соціальних проблем глобального і міжгалузевого характеру та вироблення рекомендацій щодо відповідної політики для держ-членів і системи ООН загалом;
- контролювати і оцінювати здійснення загальної стратегії та першочергових завдань, визначених Генеральною Асамблеєю ООН и економічній, соціальній та суміжних сферах

- здійснювати загальну координацію діяльності організацій системи ООН в економічній, соціальній і суміжних сферах і з цією метою забезпечувати виконання першочергових завдань, визначених Генеральною Асамблеєю для системи загалом;
- готувати всебічні огляди політики та сфери оперативної діяльності у всій системі ООН, враховуючи необхідність рівноваги, сумісності та відповідності першочерговим завданням, поставленим Генеральною Асамблеєю для системи загалом.